

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej - Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. - Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 - Cena: za 1 mesec Din 5.-, za četrt leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) - Oglaš: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na uprave Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje - Jugoslovanska strokovna zveza

Neprimerne poteze.

Rak rana v našem delavskem gibanju je okolščina, da ga smatrajo izvestni elementi za najpripravnije to-rišče, da bi mogli doseči svoje osebne namere. Navadno se pojavijo taki elementi, ko se pričinja konsolidacija, pa če je še tako neznatna. Taki elementi nastopajo samozvestno, čeprav nimajo med delavstvom, na katerega se sklicujejo, prav nobene zaslombe. Neredko pa predstavljajo ti elementi tipe skaženih inteligentov in notorične delamrže, ki niso v življenju še nikoli delali ter živijo vedno na račun tujega dela.

Ne vem, radi česa smatrajo ti elementi sedanje razmere za priprave, da nastopajo kot moralni učitelji, pri čemer obdolžujejo vse vprek, zlasti jim ni nikoli dosti patriotizma, dočim ne vemo, kako bi sami obstali v tem oziru, če bi jih podrobneje presegali magari z ne preveč gostim sitom.

Torej ti elementi osporavajo opravičenost obstoja sedanjih strokovnih organizacij in zahtevajo nove, enotne, seveda pod njihovim vodstvom. Ta zahteva dokazuje dvojje: 1. Nekomu se hoče korita. 2. Da ne poznajo bistva delavskih strokovnih organizacij.

Ves boj delavstva gre za tem, da se ustvari take gospodarske in družabne razmere, da bo delavstvo v resnici, ne samo na papirju, svobodno in enopravno sočinitelj v vsem javnem življenju. Boj delavstva je boj za pravično družbo. Ta boj more izvajati le trdna organizacija. Družabno življenje je zgrajeno popolnoma organično.

Organizem, če je zdrav in v razvoju, ne trpi nasilnih odredb, ampak se hoče uveljavljati popolnoma svobodno.

Isto tako delavstvo. Njegove delavske strokovne organizacije bodo le tedaj v korist njemu samemu in celi družbi, če jim je zagotovljen popolnoma naraven razvoj. To je, da jim je ohranjena svoboda organizacije in možnost popolnoma demokratičnega razvoja. Brez demokracije ni delavskih strokovnih organizacij.

Delavska strokovna organizacija ne predstavlja samo nekake ekonomske sile, ampak stremi tudi za tem, da sprejme delavca v svoje okrilje in ga na ta način zopet pripelje v živo skupnost celotnega delavstva. Zato je tendenca strokovnih organizacij, da zajame vsega

človeka. To poslanstvo pa more izvrševati organizacija le tedaj, če se ji priključijo člani popolnoma prostovoljno in po svoji lastni ter svobodni uvidevnosti in odločitvi. Le taki člani morejo tvoriti pravo delavsko strokovno organizacijo. To je tisto visoko šolo, ki ustvarja take značaje, da se morejo uspešno boriti za gnošen prospek delavstva, obenem pa mu kazati in otirati pota, ki vodijo do popolne enakopravnosti.

Naš vladar je ob priliki svoje proklamacije slovesno izjavil, da bo ohranil delavstvu vse pridobljene pravice, med katerimi je najvažnejša in prva ona, ki zagotavlja delavstvu svobodo združevanja.

V tem je pokazal naš vladar svojo državniško dalekovidnost. Vse države, ki so izvršile nasilne enotne delavske strokovne organizacije, niso namreč dosegle svojega namena. Delavstvo v Rusiji si ni zboljšalo niti svojega ekonomskega položaja niti ni poživilo svoje delavske zavesti, še manj pa smisel za dvig svoje strokovne izobrazbe in zanimanja za narodno gospodarstvo.

Fašistične strokovne organizacije so tudi še daleč in bodo daleč od svojega končnega cilja, dokler bodo obstojale. Zlasti se jim je ponesrečila ena ideja: Popolnoma spraviti med seboj podjetnike in delavstvo. Nasprotno je še večje, kakor je bilo nekdanje. In to je čisto naravno. Medsebojna skupnost in medsebojno zadovoljivo sožitje je mogoče le po svobodnem sporazumu.

Kar se nas tiče, naj vedo taki elementi, da se bomo borili z vsemi sredstvi za demokracijo delavskih strokovnih organizacij. Svarili bomo delavstvo pred takimi »delavskimi« tipi, ki mu hočejo pripraviti zopet novo gorje. Smo proti vsaki nasilnosti, pa naj pride od še tako »iskrenih« delavskih prijateljev.

Delavstvu pa naj služijo taki pojavi kot opomin, da mu je potrebna, zlasti v sedanjih časih, popolnoma jasna in ravna linija. Tako linijo si pa more ustvariti le v delavskih strokovnih organizacijah, katere je ustvarilo samo, s svojim lastnim trudom in poštrevnostjo.

Zato bi moral biti vsak delavec član take svobodne strokovne organizacije. Zavedajmo se: Kdor je neorganiziran, je zaveznik takih elementov, ki hočejo delavstvo zaslužiti.

Delovanje javnih borz dela.

Za posredovanje dela imamo Javne borze dela. Ustroj in namen teh je dostikrat delavstvu neznan. Pogosto naletno pri delavstvu na pritožbe, ki so pogosto tudi neupravičene. Da pa bo možno razsoditi, koliko so razne opazke na naslov te delavske ustanove tudi resnično upravičene, je treba, da vemo, kakšno nalogo vrši ta ustanova oziroma kaj nudi delavstvu.

Dve važni nalogi ima Borza dela:

Da izravna ponudbe in povpraševanja po delovni moči na delavnem trgu doma in v inozemstvu ter daje smernice za omiljenje brezposelnosti.

Da daje brezposelnim podporo v denarju in naravi.

V naslednjem priobčujemo poročilo o prometu Javne borze dela v Ljubljani, podružnice v Mariboru in ekspozituri v Celju, Murski Soboti in Kranju za prvo polletje, t. j. od 1. jan. do 30. jun. 1930.

V prvem polletju se je prijavilo pri Javni borzi dela 12.090 moških in 5559 žensk, ki so iskali dela. Skupno torej 17.649 brezposelnih. Največje povpraševanje po delu je bilo pri ekspozituri Murska Soboti, kjer je iskalo dela 7125 brezposelnih. To so delavci in delavke

iz Prekmurja, ki gredo vsako leto na poljsko delo v Nemčijo in Francijo in se jeseni zopet vrnejo domov.

Te številke nam marsikaj povedo. Predvsem to, da se velika večina brezposelnih že obrača na to ustanovo v svrhu iskanja dela, na katere naslov se s strani nezavednih delavcev i s strani delodajalcev tako rado delajo neopravičene opazke.

V istem času je bilo ponudjenih pri vseh Borzah dela v Sloveniji delo 9277 moškim in 4925 ženskam, skupno 14.202 prestih mest. Torej je bilo večje povpraševanje kot ponudb od 3447 brezposelnih.

Izvršenih posredovanj je bilo za 6477 moških in 3584 žensk, skupno 10.061 posredovanj.

Da je med ponujenim delom in med uspešno izvršenim posredovanjem tolika razlika, je vzrok v tem, da delodajalci večkrat iščejo pri Borzi delovne moči pod tako slabimi pogoji, da Borzi dela ni mogoče posredovati. So pa tudi slučajni, da delodajalec zahteva pri Borzi dela večje število delavcev, čez par dni pa naročilo odpove, ker je te delavce že dobil.

Odpovalo in odpadlo je 3356 moških in 769 žensk, skupaj 4125.

Koncem prvega polletja je ostalo pri Borzi dela v evidenci: 2256 moških in 1207 žensk. Skupaj je torej brezposelnih v evidenci bilo koncem junija 3463 oseb.

Važno je tudi, koliko je nudila Borza dela brezposelnim podpore. Izplačano je bilo 1695 rednih, 511 izrednih, 110 potniških, 50 v naravi, skupno v iznosu 333.279 Din 25 p.

Izdanih objav za polovično vožnjo je bilo 9097 osebam v skupni vrednosti 486.560 Din 55 p. Nad dve tretjini vseh objav je bilo izdanih od ekspoziture v Murski Soboti.

Delavstvu naj gornje številke služijo v stvarno razmišljanje, kajti brezposelna armada je tehnična delavske meze in delavskega položaja sploh, zato mora zavedno delavstvo tako ustanovo, ki išče brezposelnim dela, edino z vsemi močmi podpirati.

Pozdravljeni!

Težko usodo ima delavec. Njegovo edino premoženje je žuljava roka in iskrena volja, da bi mogel to roko vedno in stalno uporabljati in z njo pridobivati potrebnih sredstev, da bi preživel do-
stojno sebe in svojo družino.

Toda domovina ni mogla dati tisočim niti tega. Morali so iti v tujino, da njej ustvarjajo razne dobrine. Četudi najdejo povoljne eksistenčne pogoje, vendar ostane tujina mačeha. Ni čudno, da se poraja v srcih izseljencev-trpinov želja in hrepenenje, da bi zopet videli svoje domače; da bi zopet mogli dihati zrak slovenske zemlje; da bi zopet moglo poživati njihovo oko na domačih holmih, cerkvah in gorah. Zato se združujejo in pohite v domovino.

Ta poteza naših slovenskih delavcev je naša lepa in občudovanja vredna. Kapitalistična družba je čisto poudarjala proti javnosti in sicer iz gotove preračunljivosti, da je delavec protinaren in brezdomovinec. Prihod tovarišev-rojakov dokazuje nasprotno.

Ostavili so obrate, dvignili svoje trdo prislužene skromne prihranke, samo da bi zopet videli svojo domovino. Še več. Ne prihajajo sami. S seboj so vzeli tudi

svoje otroke, da spoznajo svojo pravo domovino. To je v resnici prava domovinska ljubezen. Iskrena, ponižna in tiha. Delavstvo ne pozna onega kričavega nacionalizma, s katerim meščanska družba tako rada baranta. Tovariši trpi-
ni bi mogli biti vsem v zgled, kako moramo ljubiti svojo domovino.

Še preko ene poteze, ki se zrcali v značaju naših rojakov, ne smemo preiti. Njihova vera. Preden pridejo na svoje domove, se gredo poklonit Materi božji. Eni na Brezje, drugi na blejski otok. Prav s tem so dokazali, da so ostali zvesti sinovi svojega rodu, ki je bil ohranjen do danes le s pomočjo svoje trdne in globoke vere.

Tovariši! Ko Vas pozdravljamo, želimo, da bi našli v domovini vsaj del tega, po čemer hrepenite. Zlasti pa želimo, da bi poživili stike z našimi delavskimi organizacijami, da bi sklenili z njimi trdno zvezo v zavesti, da imamo kljub temu, da moramo služiti svoj kruh pod različnimi pogoji in razmerami, še veliko skupnih zadev, ki jih moramo reševati le v vzajemnem sodelovanju.

Tovariši, pozdravljeni!

Glavni tajnik
naše internacionale pri nas.

V dneh od 8. do 11. septembra se bo mudil pri nas glavni tajnik krščanske strokovne internacionale, katere članica je Jugoslovanska strokovna zveza, tovariš P. J. S. Serrareus, nizozemski senator in voditelj nizozemskih krščanskih strokovnih organizacij.

Namen njegovega obiska je, da spozna naše organizacije in prilike in razmere našega delavstva ter položaj socialne zaštite in socialno-političnih ustanov. Žal mu ni mogoče potovati skozi vso našo državo, ampak bo šel samo skozi Slovenijo. Pride dne 8. septembra in

bo imel zvečer tega dne govor o krščanskem strokovnem pokretu v Mariboru. Naslednjega dne pride v Ljubljano, kjer si bo ogledal naše socialnopolitične ustanove in delavske naprave. Zvečer dne 9. sept. pa bo govoril na zborovanju v dvorani Delavske zbornice o krščanski strokovni internacionali. Dne 10. sept. se bo odpeljal na Gorenjsko in bo zvečer govoril na Jesenicah.

Naše delavstvo se vsekakor zaveda pomembnosti tega obiska zastopnika internacionale in ga bo zato tudi z veseljem sprejelo za nekaj dni v svojo sredo.

Delavske zbornice
in strokovne organizacije.

Glede na odredbo ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, da ne smejo biti uradniki Delavskih zbornic funkcionarji delavskih strokovnih organizacij, se je obrnila Del. zbornica v Ljubljani s posebno vlogo na ministrstvo, v katerem prosi pojasnila, ali je razumeti pod besedo funkcionar sindikalne organizacije nameščena ali odbornika sindikalne organizacije.

Predsedstvo zbornice misli, da se hoče z rešenjem gospoda ministra za socialno politiko predvsem preprečiti, da bi vršili nameščenci Delavske zbornice posle nameščencev sindikalnih organizacij.

Ker takih primerov pri ljubljanski Delavski zbornici ni, bi, če je to tolmačenje pravilno, ne bilo treba nikakih ukrepov od predsedstva in upravnega odbora Delavske zbornice.

Vloga nato navaja, kateri uradniki Delavske zbornice so funkcionarji sin-

dikalnih organizacij ter poudarja, da sodelujejo uradniki zbornice v svojem prostem času v strokovnih organizacijah vseh pravcev, do česar imajo po § 35 zakona o zaščiti delavcev utemeljeno pravico.

To sodelovanje je v skladu z določbo čl. 37 lit. 7 zakona o zaščiti delavcev, ki določa, da morajo vzdrževati delavske zbornice stalno zvezo s strokovnimi organizacijami. Če bi pa se hotelo vse to spremeniti, je treba vsekakor upoštevati, da se je treba pri tem ozirati na zakonite in pogodbene odpovedne roke.

Delavski tabor
7. sept. pri Sv. Križu
nad Dravogradom
Po 9. maši govorita
prof. Prijatelj Iv. in Rozman Još.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarji.

NAŠA ZBOROVANJA.

10. avgusta je imela skupina Gor. Radgona lep sestanek, na katerem se je sklenilo celo, da se ustanovi pri tej skupini poslovalnica »Viničarske kreditne zadruge«. 15. avgusta se je vršil lep sestanek viničarjev pri št. Ilju v Slov. goricah. Ta sestanek je bil važen tembolj, ker so se storili vsi potrebni ukrepi za razmah organizacije v tej okolici. 17. avgusta dopoldne so zborovali viničarji skupine Fram, popoldne pa skupine Slov. Bistrica. Povsod navdušeno razpoloženje za našo S. Z. V. Dne 24. avgusta je bil sklican strokovni sestanek viničarjev pri Sv. Trojici v Halozah, kjer je še dosedaj obstojala le plačilnica. Sestanek je bil številno obiskan in zanimanje za S. Z. V. veliko. Pristopilo je 16 družin in s tem je že postala možnost, da se kmalu ustanovi skupina. — Dne 15. avgusta se je po zastopniku centrale S. Z. V. izvršila revizija skupine Sv. Jakob v Slov. goricah. Rezultat iste je bil, da je moralo načelstvo S. Z. V. izključiti iz organizacije tajnika Zmavca Joška in tudi razrešiti predsednika od njegove funkcije.

31. avgusta se bo vršil sestanek skupine št. Peter pri Mariboru takoj po rani službi božji v samostanski šoli. Na ta sestanek pridejo tudi viničarji iz župnije Sv. Marjeta ob Pesnici, kjer si žele tudi ustanoviti svojo skupino. 7. sept. po rani sveti maši bo v društveni dvorani pri Sv. Miklavžu pri Ormožu sestanek članov skupine, 8. septembra pa članov skupine Svetinje v prostorih tamošnje posojilnice. 14. septembra bo v stari šoli zborovanje skupine Zavrč, na katero vabimo predvsem še tam neorganizirane tovariše. V slogi je moč, v delu in borbi pa naša zmaga!

NAŠI VODITELJI.

Hrbtenico »Strokovne zveze viničarjev« tvorijo vsi naši odborniki in zaupniki krajevnih skupin. Oni so prav za prav »voditelji« vseh organiziranih viničarjev in to posamezno, vsak v svojem ožjem delokrogu in v kraju, kjer prebivajo. K njim se zatekajo člani, bodisi v katerikoli potrebah in zadevah, ko iščejo pomoči organizacije, k njim prihajajo po razna navodila in jim izročajo svojo članarino. Odborniki ali zaupniki skupine je prav za prav tista najjačja in temeljna vez, ki spaja in druži vse posameznike v organizirano celoto in skupnost in vzdržuje stalno nekako posredovalno vlogo med vsakim posameznikom in najvišjo instanco organizacije. Povsod, kjer so pri skupinah dobri, poštene in zavedni voditelji, tam ne zaostajajo seje, tam je redno zbrana članarina, tam stojimo tudi trdno in more organizacija vsak čas pokazati svoje uspehe. Predsedniki takih skupin skrbijo za svojo organizacijo kakor dobri očetje za svojo družino, taki zaupniki stalno tvegajo vse, da se član ne izgubi in da pride v naš tabor še tisti, ki ga je dosedaj manjkalo. Kjer je tako, tam je točnost in red, tam napredek. Zatorej gre prav našim voditeljem skupin vse priznanje, da se je »Strokovna zveza viničarjev« mogla tako razmahniti in utrditi. Priznanje je prav v tem, ker so resnični voditelji svojega ljudstva, oziroma svojega stanu, ker so z vso energijo znali zbrati in obdržati sebi enake za skupen cilj in vztrajati neomajno proti vsem oviram in nasprotovanjem, katerih ima naš viničarski strokovni pokret na vseh koncih več kot zadosti.

Ako pa se je zgodilo, da so se na takem voditeljskem, odgovornosti in žrtev polnem mestu hoteli vzdržati nekateri, ki bi hoteli nositi samo čast izvoljenca, ki se iz lastne komodnosti ali posebnega naziranja niso mogli vživeti v pokret in vršiti svojih dolžnosti, ki so vsak čas omahovali, ali se naj postavijo na izrazito delavsko stališče ali pa naj hodijo dvolično kompromisarsko pot, ki niso imeli dovolj ponosa in ponosa na to, kakšnega stanu so in kaj predstavljajo, ki so pričakovali da se jih za vsako delo povzdiguje, hvali ali celo nagradi, tam je šla organizacija rakovo pot in bode šla tudi v naprej, kjer bi se pojavili taki ljudje. To ni delo iz ljubezni za pokret in do svojega bližnjega, ampak iz samoljubja in profitarstva. Taki so se kmalu tudi onemogočili in postali kot izmeček, ki ga vrže reka na suho,

ker ne trpi v sebi gnilobe, ker hoče biti čista. Povsod tam je položaj viničarjem izboljšati nemogoče, ker zgube po takih voditeljih zaupanje v skupno borbo in moč.

Za naš pokret in bodočnost je sedaj najvažnejše, koliko in kakšnih bomo imeli svojih stanovskih voditeljev, predvsem pri skupinah, katere kot posamezne celice tvorijo skupaj celoto »Strokovne zveze viničarjev«. Ali se bodo vsi naši zaupniki in odborniki povsod zavedali svojega velikega poslanstva, ki ga vrše za osvobodjenje viničarskega ljudstva iz današnjega suženjstva? Ali mu bodo ostali zvesti do konca dni? Lahko je ljudi pridobiti in navdušiti za kako stvar, toda vzdržati jih in jih vzgojiti v stanovitve, pa je velika, če ne baš največja umetnost. Pravemu voditelju, ki se hoče žrtvovati za svoje, tudi to ne bo težava, samo če si bo pri vsaki priliki prizadeval s svojim dobrom in krščanskim zgledom prednjačiti tistim, katerim je namenjen in postavljen. Poštenost, treznost, požrtvovalnost in ljubezen do bližnjega morajo dičiti vsakega pravega delavskega voditelja. Oči drugih so uprte v voditelja in po njegovem zgledu ga bodo cenili in sodili. Pravi voditelj pozna tudi vse dobre in slabe strani svojih članov, zato tudi zna najti priliko, da odstrani tudi največjo oviro ali nastalo nesoglasje, se zna premagovati, biti ljubezniv in tudi vračati dobro za hudo. Se ne zmeni, kaj kdo govori o njem, glavna skrb mu je čista vest pred Bogom in ljudmi. Dober voditelj obdrži nepremagljivo in trdno prepričanje, pa če bi se postavilo vse proti njemu. Imeti mora zaupanje v stvar, za katero se zavzema in ki je postavljen, da jo vodi do končne zmage. Znati se mora premagovati v interesu svoje voditeljske funkcije, se tudi čestokrat odpovedati lastnim potrebam in ugodnostim, samo da obdrži dober zgled in potrebno avtoriteto. Kdor bi bil omahljivec, bi hitro izgubil vajeti iz rok, bi postal to, kar so drugi, nikoli pa voditelj, ker on ne sme biti.

KAKO SE KRŠI VINIČARSKI RED.

Prejeli smo v pregled sledečo viničarsko pogodbo: »Podpisana Marija Peklar, posestnica v Ljutomeru, zahtevam od svojega viničarja Hojčca Ivana v Rincetovi grapi sledeče: Vnaprej bode delovni čas od 7. do 12. ure in od 1. do 6. ure popoldne, mora odkazane gorice sam s svojo družino opraviti brez vsake nagrade. Za težje delo dobi 1 liter jabolčnika dnevno na osebo, toda le pri prvi kopi in škropljenju. Zorati mu dovolim s svojimi konji, kakor bo čas dopuščal in kadar bo oranje na mojem posestvu gotovo. Dovoljujem primerno gnojenje in samo enkrat na leto. Drv ne morem obljubiti iz gozda, le šibje iz sadonosnika. Zatorej letošnja nagrada odpade in tudi za naprej, dokler je moj viničar, velja ta pogodba, katero naj blagovolji podpisati in se tako zadovoljiti.«

Značilno je v tem slučaju, da imenovana vinogradnica ni hotela vzeti na znanje pogodbenih tiskovin po § 5 viničarskega reda. Iz besedila tukaj navedene pogodbe je jasno razvidno, da noče priznati viničarskega reda in da jo pravica po viničarjevi nagradi silno grize. Pripomniti je k temu še to, da sta se viničarja imenovane vinogradnice že za lansko nagrado morala boriti pri viničarski komisiji, kjer se je toliko doseglo, da je obljubila izplačati nagrado, dočim sta ji viničarja polovico zneska iste odpustila. Vsebinske pogodbe, ki je viničar vendar ni hotel podpisati, je v celoti protizakonita. Delovni čas imajo viničarji obdržati tisti, kakor je bil dosedaj v navadi, ker § 8 viničarskega reda v zadnjih stvkih tako določa. Torej nima nihče pravice od viničarjev zahtevati, da bi delali daljši delovni čas. Značilno pri tem je tudi to: delovni čas bi se naj podaljšal, o večji plači ali sploh o kakšni plači pa pogodba niti ne govori. Vsak tisti vinogradnik je zelo kratkoviden in popolnoma negospodarski, ki zahteva, da bi moral viničar s svojo družino sam obdelati tudi največji kompleks vinograda. Sicer se to pravi viničarja prav za prav priganjati kar najbolj k delu, ga zato skoraj nič plačati, dočim o strokovnem in pravočasno izvršenem delu v takih vinogradih potem sploh ne more biti govora. Gnoj gre viničarju od 1. decembra do 1. maja, kar se tukaj sploh ne upošteva, šibje iz sadonosnika ne more v tem primeru viničarju zadostovati niti za teden

kuriva, kaj pa naj potem začne. Nagrada bi naj sploh tukaj odpadla ter bi namesto viničarskega reda pri tej vinogradnici naj bil veljaven le tekst pogodbe. Torej vsak bi si delal svoj viničarski red in potem bi prišlo tako, kolikor bi bilo vinogradnikov, toliko viničarskih redov. Značilno pri tej pogodbi je tudi, da jo je pomagal sestaviti neki ekonom iz ljutomerske okolice, kateri bi po svojem položaju vseeno moral znati, kako se glase zakonite določbe vinič. reda in bi bil dolžan poučiti vinogradnico, da se proti obstoječim zakonom in uredbam pri nas ne more in tudi ne sme postopati. Ta pogodba s primerno vlogo je že izročena merodajni oblasti v dokaz, kako se viničarski red sabotira in je gotovo, da se bo treba za to še zagovarjati.

Iz Zgornje Poljskave smo prejeli, da je posestnik Hrastnik Rudolf zavrnil svojemu viničarju sedaj veljavno viničarsko knjižico, češ »vi le imejte vaše postave, kakor hočete in s temi knjižicami pojdite, kamor hočete«. Ali ni s tem zopet dokazano, da se viničarski red niti toliko noče priznati, da bi gospodar sprejel od viničarja obvezno viničarsko izkazilo, kaj šele, da bi bil pripravljen priznati svojemu viničarju njegove zakonite pravice; dolžnosti pač, tiste se takoj pri najmanjši priliki vržejo v obraz. Iz Frana je došlo poročilo, kako neki tamošnji oskrbnik brani svojim viničarjem pristopiti k strokovni organizaciji, eden je že bil član, pa je moral takoj proč, ker mu je zagrozil z odpustom iz službe. Za koga naj potem velja § 31. viničarskega reda, ki določa izrečeno, da se viničarji imajo pravico združevati v strokovno organizacijo. Tudi ta dva slučaja bomo predložili oblasti v ureditve, da bodo tudi taki primorani naše zakone ne samo priznati, ampak tudi izvajati. — Od skupine Kapela smo prejeli obvestilo, da se je pri nekem ondodnem občinskem uradu reklo, da noben viničar, ki je član naše organizacije, v slučaju potrebe ne dobi več ubožnega spričevala. Ali se ne pravi to, član ne naše stanovske organizacije preganjati in jim krati njihove državljanske pravice? Zadevo bomo preiskali in pritožbo zoper tako postopanje izročili višji oblasti. Vsak državljan, je to viničar ali ne, organiziran ali neorganiziran, ima pravico do ubožnega spričevala, ako ne plačuje direktnega davka več kakor 20 Din letno. Ker pa noben viničar ne plačuje niti pare direktnega davka, mu gre potem ubožno spričevalo. Vemo, da nam nekateri niti tega ne privoščijo in bi nas najrajši pritisnili ob vse pravice, ki nam grejo kot državljanom, zato bo treba otvoriti borbo na celi črti proti takim elementom in bomo odslej vsako kršitev naših zakonitih prav prijavili oblastim. Ni res, kakor pravijo nekateri tovariši, za siromaka ni nikjer pravice. Je, samo mora si jo znati priboriti, kjer ne moreš sam, pa se posluži skupnosti — organizacije.

Rudarji.

Hudajama. Mnogo tovarišev je že, ki prihajajo redno na sestanke, kar je vsekakor veselo znamenje. Želimo pa, da se članskih sestankov udeležuje vsak organizirani član. Sestanki so zelo važni zato, ker se na njih pogovorimo o vseh važnih zadevah, ki se tičejo nas rudarjev, ter da gojimo iskreno tovarštvo.

Redni sestanek je v Laškem nad »Zadruge« vsako prvo nedeljo po prvi maši. Torej bo prihodnji sestanek v Laškem 7. septembra. Pri Sv. Jederti je redni sestanek vsako tretjo nedeljo v mesecu v Čitalnici. Torej bo prihodnji sestanek 21. septembra. V Hudijami pa se sestanki naznanjajo na napisni deski. Tovariši, shranite si »Delavsko Pravico«, da ne pozabite, kdaj so sestanki, ali pa si podčrtajte dneve sestankov v koledarčku.

Enako važno je tudi, da vsak organizirani član redno plačuje članarino. Vsak, kdor se organizira, ve, da bo moral mesečno plačevati določen prispevek, ki ga plača že prve dni za dotični mesec. Plača naj za september do 10., ker do 15. septembra mora tov. blagajnik poslati članarino za september Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljano. Plačuje se lahko vsak plačilni dan v Hudijami, vsako nedeljo pa v Laškem in pri Sv. Jederti. Tovariši pa vedite, da zahteva rednega plačevanja ni nobeno sitnarenje, ampak je potreba, ter se tako tudi lajša delo tov. blagajniku. Ni lahka naloga blagajnika. Vsako nedeljo čaka, da mu tovariši prinesejo članarino. Po dolge ure včasih pozno v noč dela obračune, na katere je treba napisati imena 200 članov, potem številke vplačane članarine, skupno računanje itd. Včasih zmanjka tudi kakšen kovač in treba ga je dati iz svojega žepa. Vse to delo je precej za delavca, ki mora delati vsak delavnik po ves dan. Toda tovariš vrši nalogo, ki smo mu jo člani poverili, z veseljem iz ljubezni do organizacije. Mi strokovno organizirani člani pa plačujemo članarino redno, da tako lajšamo delo tov. blagajniku ter tako pokazimo, da smo res zavedni člani in zvesti tovariši.

KREKOVA KNJIŽNICA

je izdala svojo drugo knjigo:

BOŠTJAN IZ PREDMESTJA.

Najcenejši nabavni vir

je naše

I. delavsko

konzumno društvo,

ki ima sledeče prodajalne:

1. Kongresni trg 2
2. Dunajska cesta 38
3. Zaloška cesta 15
4. Sv. Petra cesta 87
5. Florjanska ulica 5
6. Cerkevna ulica 21
7. Celovška cesta 57
8. Glince, Tržaška 11
9. Rožna dolina III./5
10. Zgor. Šiška, Vodnikova 24
11. Dev. Marija v Polju
12. Svetje-Medvode
13. Sora-Medvode
14. Škofja Loka
15. Kranj
16. Križe
17. Tržič
18. Struge
19. Žuženberg
20. Sv. Križ pri Kostanjevici
21. Bloke
22. Trbovlje II.
23. Trbovlje-Vode
24. Rajhenburg
25. Senovo
26. Poljčane
27. Makole
28. Ruše 35
29. Lobnica-Ruše
30. Brezno
31. Guštanj
32. Prevalje
33. Mežica
34. Černa

Prodaja se le članom.

Član postane lahko vsak, če se prijavi v prodajalni.

Delež 25 Din, pristopnina 5 Din, jamstvo samo še enkratno.

Letno se razdeli med člane na 3% dividendi nad pol milijona dinarjev.

Cene najugodnejše!

Zakaj štrajka severna Francija.

»Nord Social«, organ kršč. strok. organizacij prinaša zadnjo nedeljo članek, ki s popolno jasnostjo obravnava stališče kršč. strok. organizacij v severno-francoskem štrajku. Hkratu popisuje mnenje, ki ga ima delavstvo o novem zavarovalnem zakonu, pa tudi o tkzv. premiji — »Treue-Prämie« — kakor razume tekstilni konzorcij »Robaix-Tourving-ških podjetnikov«.

Iz tega dokumenta se razvidi modrost in umerjenost kršč. strok. organizacij, ki znajo dobro združevati obrambo svojih pravic in ljubezni polno delovanje za pravico in mir v socialnih odnošajih.

Članek pravi približno takole:

»Mnogi se še vedno vprašujejo po vzroku gibanja, ki trenutno pretresa delavstvo francoskega severa. Res čudno je to gibanje! Delavstvo se v masah dviga, vendar je ohranilo popoln mir.

Ne govorimo tu o komunizmu, ki pobija socialno zavarovanje sploh, mi govorimo o delavskih masah.

Vzrok tega gibanja ni mogoče zakon o soc. zavarovanju, ki ga C.G.T., kakor tudi zveza kršč. strok. organizacij (C.F. T.C.) zvesto brani pred neresničnimi napadi. Naši delavci so bili vedno pristaši tega zakona. Saj so vendar vedno poudarjali: »Ta zakon ni zakon o soc. podporah, temveč zakon o soc. zavarovanju. Tudi ne gre pri tem gibanju za denarno vprašanje. Saj jim vendar zav. zakon nudi na gotovih mestih letno 72—480 frankov (160—1060 Din). Če bi šlo samo za denarno vprašanje, ga delavci takoj sprejmejo. Ali delavci so zavrnili formo, v kateri jim je bil predložen.

Če torej gre za opozicijo proti zav. zakonu, niti za denarno vprašanje, kaj torej vendar? Delavstvu gre za moralno vprašanje, za svobodo, za delavsko čast.

To čast so mu kršili na dva načina:

Prvi način je obstojal v tem, da zakon govori o neklih danih premijah napram delavstvu, česar pa delavec, ki se zaveda svojega dela, ne more slišati. On si hoče v potu svojega obraza zaslužiti svoj kruh. On da svoj znoj, zanj pa zahteva človeka vredno življenje. Tu pa mu nudi zakon darila, in sicer koncem leta stotine frankov pod pogojem, da celo leto ne izpusti niti enega delovnega dne. Ali delavci odgovarjajo: »Kako je to od vas lepo, gospodje! Kaj pa če bi malo diskurirali o načinu te vaše usluge! Denar, ki vam preostaja od našega dela rajši prenesite na račun plače, ko je vendar življenje pri nas z vsakim dnem dražje. In če vam potem še kaj ostaja, razdelite kot mesečne premije, ne pa da vise te vsote vse leto nad nami ko Damoklejev meč.«

Drugič se je kršila delavska čast s tem, da so delodajalci delavstvu ta tako težko izvedljiv zakon — okroirali in ga niso za svet niti najmanj vprašali. Sploh se nočejo ti severni podjetniki pogajati z delavstvom. Sami se zberejo, gla-

sujejo in — stvar je gotova. Ali pa vsaj mislijo, da je gotova.

Mnogo podjetniških sindikatov sploh ne odgovarja na pisma, v katerih delavske organizacije zahtevajo razgovor s podjetniki o zavar. zakonu. Lahko bi navedli več krajev, kjer podjetniki intervencijskih pisem niti sprejeli niso.

In če pride končno zbog pritiska prefektov ali ministra do sestanka med delavstvom in podjetniki, jim le-ti izjavljajo, da imajo samo oni imperativni mandat — in da že sprejetih sklepov ne morejo revidirati. —

Kot da je moderni delavec podoben neorganiziranemu, izoliranemu delavcu pred 60 ali 80 leti! Ali z izpremembo industrije, z zamenjavo manufakture in delavnice s tovarno se je popolnoma izpremenila njegova duša. Tega revni podjetniški psihologi ne razumejo — čeprav so oni sami ustvarili novo strojno industrijo franc. severa. Oni niso opazili, da se je delavec izpremenil in da morajo ravnati z njim drugače kot pred 80 leti — kot je tudi tekstilni stroj nekaj popolnoma drugega kot lesena statev. Niso opazili, da morajo ravnati drugače, že če hočejo držati se meščanskih zakonov, še bolj pa če hočejo izpolnjevati kršč. zakon in jasna navodila cerkvenih avtoritet.

Zdaj je pokazal sev. francoski štrajk, ki je požrl delavstvu do 16. t. m. že 36.000.000 frankov samo na plačah, kam nujno dovede tako ravnanje — če podjetniki rajši računajo na razne pripomočke, na premoč ali na lakoto, kot pa na medsebojen razgovor in medsebojno zaupanje.

Podjetniki še danes nočejo ničesar slišati o pogajanjih. In vendar je to sredstvo edino, enostavno in lahko: Delavstvo in podjetniki naj eden drugemu obrazložijo svoje zahteve.

Vprašajmo podjetnika Pavla Chausona, predsednika »Sindikata morske federacije pristanišča de Calais-ja«, zakaj vlada trajen mir v tem za pristaniške delavce tako težavnem miljeju. Odgovoril bo, da so do tega dovedla stalna pagajanja med podjet. in del. organizacijami. In ali bi to ne bilo mogoče v vseh podjetjih severnih provinc? Sedanji štrajk bo do tega gotovo privedel.

Kršč. strok. organizacije, zveste svojim načelom so za razgovor pripravljene. One štrajka nočejo in če že momentano štrajkajo, store to le iz čiste nujnosti. Treba razčistiti, treba se je razgovarjati — kot se spodobi svobodnim ljudem — in še pristavljamo — kot se spodobi kristjanom, da pridemo spet do znosnih delavskih pogodb in do socialnega mira. (Trenutno, 20. t. m. štrajka v sev. Franciji okoli Lille-a še okoli 100.000 tekstilnih delavcev-domačinov. — Opazovalec.)

Popravek. V zadnji številki priobčen dopis iz Verda pri Vrhniki ni pisal Verbič Fr. ml., in tudi vse navedbe niso popolnoma točne. — Uredništvo.

ELIDA Favorit MILO

higijenično zamotano-zelo izdatno

Varčevanje in hranjenje.

Kakor za vsakega posameznika, tako je varčevanje in hranjenje še posebej za proletarca nujno potrebno. Ako bi se vsak delavec in delavka, uradnik in uradnica, kakor tudi članstvo in vodstvo raznih strokovnih in drugih delavskih organizacij bolje zavedalo, kako velik pomen ima varčevanje in hranjenje ter ustanavljanje lastnih gospodarskih ustanov in združenj, pa bi bil splošen položaj proletarskega rodu danes pri nas drugačen, kakršen je. Res, težko je, zlasti v današnjih, za nižje uradništvo in delavstvo težkih časih misliti, da bi si zamogel prvi kot drugi kaj prihraniti ter sebe, svojo družino in svojo organizacijo na ta način proti neštetim gospodarskim neprilikam zasigurati in zavarovati. Tega bi se moral zavedati vsak, kdor je navezan edino na negotove dohodke in skromen zaslužek. Zavedati bi se moral tudi, kako z istim ravnati in gospodariti, da bo koristil samemu sebi, svoji družini, delavskim ustanovam ter delavski stvari sploh.

Omenili smo že, da je zlasti delavstvu in nižjemu uradništvu pri današnjem mizernem stanju, v kakršnem se nahaja, težko misliti na hranjenje in še težje misliti, da si kaj prihrani. Toda če pomislimo in opazujemo v splošnem, kako marsikak delavec in delavka, uradnik in uradnica, zlasti pa mladina svoje skromne dohodke in težko prisluženi denar ob raznih priložnostih lahko misli in brezskrbno zapravlja, pride vsak trezno misleč človek do zaključka, da bi se dalo glede na prepogoste nepotrebne izdatke pri mnogih še vedno kaj prihraniti ter na ta način gospodarski položaj svoj in svoje družine ter delavskih ustanov izboljšati in omogočiti.

Dočim si razni tako zvani »gospodarski krogi« ustanavljajo in snujejo mogočne denarne zavode in druge gospodarske ustanove ter si tako zasigurajo moč in vpliv nad širšimi plastmi ljudstva, ki jim prinaša ogromno dobička, nima večina uradništva in delavstva za gospodarsko osamosvojitev, za svoj napredek, za moč in vpliv proti brezvestnim spekulantom z živim človeškim blagom prav nobenega smisla. Dočim množice delovnega ljudstva zbog brezposelnosti in premajhnih dohodkov za preiskrbo sebe in svojih družin s strahom zro v bodočnost, dočim zaradi bede in

revščine premnogi kakor gospodarsko tudi moralno propadajo, dočim se razni mogotci današnje, moralno propadle, na poganskih temeljih sloneče človeške družbe trudijo, da vsako sled demokracije s silo zatro, živi mnogo uradništva in delavstva, kljub težkim časom, ki jih preživlja, za rešitev sebe, svoje družine, svoje organizacije in svojega stanu iz gospodarske propasti, popolnoma brezbržno. Kljub temu, da beda in revščina, kakor med delavstvom, tudi med nižjim uradništvom od dne do dne raste, da beseda in pravica proletarca ne pride nikjer v poštev, da sta socialni čut in pravičnost delodajalcev napram delojemalcem popolnoma izumrli, živi premnogo proletarskega rodu kakor »buržuj«, kateremu je glavno sport in zabava, skrb za svojo bodočnost, ki je negotova in nesigurna ter skrb za svojo starost, skrb za človeka vredno življenje sebe in svoje družine pa prepušča v odločitev raznim učenjakom, filozofom in gospodarskim strokovnjakom, katerih interes ni borba za obstoj in pravice preziranih in zapostavljenih, temveč bode moral proletarski rod in vsak posamezni uradnik in delavec vse žrtve za oboje nositi sam. Zato naj si vsak proletarec in proletarka zapomni: **Rešitev proletarskega rodu iz gospodarske odvisnosti raznih »pijavk« je edino v varčevanju in hranjenju, ustanavljanju in podpiranju lastnih gospodarskih ustanov in združenj.** B.

Čez hribe in doline...

Vevče, 22. avgusta je umrla ga. Ana Sotler, žena Henrika Sotlerja, predsednika strokovne skupine papirničarjev. Pokojnica je bila verna krščanska mati in zapuščala dva otročiča. Pogreb pokojnice je bil v nedeljo 24. t. m. ob veliki udeležbi papirničarjev, prijateljev in znancev rodbine tov. Sotlerja. Papirničarji smo se udeležili pogreba z zastavo in vencem. Pogreba se je udeležila tudi godba Prosvetnega društva iz Dev. Mar. v Polju. Velikostni pogreb je bil zgovern znak priljubljenosti pokojnice. N. v m. p.! Preostali, osobito tov. Sotlerju naše iskreno sožalje.

O komunističnih pohodih na Kitajskem ni poročil. V kitajskem mestu Čang Ša je bilo poklanih 3 do 4 tisoč komunistov od nacionalističnih čet, ki so mesto osvojile.

Dr. A. S.:

Panевropa.

Misel Panevropske, t. j. Združenih držav Evrope je v zadnjem času že tako napredovala, da so si jo osvojili nekateri vodilni evropski državniki. Francija, največja in najmočnejša evropska kontinentalna država je po svojem zunanjem ministru Briandu sprožila vprašanje, kako urediti tesnejše sodelovanje evropskih držav.

Svetovno moč izražajo danes sledeče velike politične tvorbe: 1. angleški imperij, 2. Združene države severne Amerike, 3. zveza sovjetskih republik, 4. japonsko cesarstvo in 5. Evropa. Dočim so prve štiri skupine tesno, enotno in čvrsto organizirane, je zadnja, t. j. Evropa razcepljena v 26 držav, ki se med seboj nekatere strastno sovražijo zaradi gospodarske ljubosumnosti in zaradi razpaljenih narodnostnih čuvstev.

Notranja razrvanost, skreganost in razdejanost pa ne more voditi kvišku in onemogoča vsako tekmovanje. Evropa, ki je bila pred svetovno vojno razdeljena v dva nasprotna si velika politična tabora, je v nevarnosti, da zaide sedaj na isto pot in da se v kratkem času zopet bojno organizira. Pred svetovno vojno so bile evropske velesile Anglija, Francija in Rusija medsebojno politično zvezane v takó zvani ententi,

Avstrija, Nemčija in Italija pa v tako zvani trozvezi. Gospodarska in politična tekma posameznih velesil je privedla do svetovnega pokolja, ki je Evropo do določne izčrpal. Zmagovalci in premaganci so zbog vojne katastrofe oslabil. Izven evropske svetovne politične sile, predvsem Amerika in Japonska pa sta se gospodarsko okrepili na račun pretepa-jočih se evropskih držav.

Razdvojen in onemogla Evropa je po svetovni vojni kaj kmalu uvidela, da je zašla v popolno gospodarsko odvisnost bogate Amerike. Združene države severne Amerike so med vojno dobavljale vsem vojujočim se državam potrebščine za vojskovanje. Te dobave so bile izvršene na kredit, ki ga je treba sedaj poravnati. Amerika je sedaj upnica vseh evropskih držav. To pa ji še ni dovolj. Ona hoče s svojo silno finančno močjo osvojiti svetovni trg za svoje industrijske izdelke in za svoje zemeljske pridelke. Istočasno pa hoče onemogočiti vsako evropsko konkurenco. To dejstvo je zresnilo evropske gospodarstvenike, da so pričeli pritiskati na odgovorne držav-nike, naj skušajo rešiti evropsko gospodarstvo s pametnim medsebojnim sporazumom v obrambo gospodarske in politične svobode in v svrhu ohranitve evropskega mira.

Jasno je, da mora medsebojno narodnostno ščuvanje nujno privedi do novega oboroženega spopada narodov. Danes so

evropski narodi v gospodarski odvisnosti, po novi bodoči evropski vojni pa bodo v gospodarski sužnosti morali desetletja objokovati nepremišljeno medsebojno pretepanje.

Komaj so se malo pozabile in pocelile globoke rane, ki smo jih radi vojne zadobili vsi, že se ponavljajo znaki pozikusov, kako nanovo organizirati Evropo v dva tabora, ki se bosta v najkrajšem bila na življenje in smrt. Napuh in surovi imperialistični duh, ohrabren po strumnem militarizmu hoče, da se krvavi prepir znova začne. Že se pojavljajo konture bojne zveze kničaskih držav, ki hočejo pogoltniti in prebaviti vse, kar jim trenutno prija. Italija s svojim fašizmom hoče prvenstvo in nadvlado v Evropi. Ona to hoče, dasi je očitno, da ji ne gre tako vodstvo ne zaradi njenega kulturnega stanja ne zaradi njene finančne in gospodarske moči in ne zaradi njenega s krvjo omadeževanega fašističnega političnega zamisla.

Nove bojne državne zveze ogražajo mir, ogražajo svobodo ter zlasti ogražajo gospodarstvo v Evropi. Zato je edina možna pot, ki vodi k miru, svobodi in dvigu gospodarskega stanja ta, da se evropske države medsebojno tesno gospodarsko in politično zvežejo. Ta cilj ima ideja Panevropske. Kakor se morda zdi ta cilj utopističen, vendar ni nedosegljiv. Treba pa bo za njegovo dosego mnogo

iskrenega prizadevanja, samozatajevanja in strpljivosti.

Evropa danes gospodarsko hira mesto da bi prospevala. Ogromno carinsko omrežje med posameznimi državami onemogoča normalno izmenjavanje blaga. Vzdrževanje dobro zavarovanih carinskih mej ogromno stane. To zlasti živo občutijo države z razmeroma malim številom prebivalstva in veliko razsežno mejo. Evropa kot celota je ogromno gospodarsko telo, ki je sposobno samo sebe zadovoljevati in še oddajati precejšen odvisen blaga na svetovni trg. Toda to telo je treba dobro organizirati, to se pravi pospeševati produkcijo v skupen evropski blagor, odpraviti medsebojne zaščitne carine in se omejiti z zaščito le napram prejakim in prevsiljivi svetovni konkurenci. Z odpravo medsebojnih evropskih carin bi se produkcija ogromno zvišala. Zvišale pa bi se tudi delavske plače, dočim bi cene blagu padle. Kako je to mogoče? Baš zato, ker sedanja carinska politika tišči delavske plače k tlom in povzroča dvigovanje cen blagu s tem, da s carino vedpisuje velikanske indirektno davke, ki imajo le tak učinek, da se cene dvigajo, plače pa krčijo. Kajti dohodki iz carin se v ogromni večini porabijo v neproduktivne svrhe, t. j. za vzdrževanje in čuvanje carinskih meja in za ogromni upravni aparat.

(Dafje.)

Franc Herwig:

Sveti Boštjan iz Predmestja.

Legenda z gornjim naslovom je izšla te dni v Delavski založbi kot drugi zvezek Krekove knjižnice.

Pri čitanju te knjige se boš prav gotovo spomnil Kristusovih apostolov in njihovega delovanja v dobi najhujšega razvratu tedanjega poganškega sveta. To je bila doba gospodovanja bogatega Rima na eni strani in doba suženjstva na drugi strani. Tu neizmerna beda, tam pa bogastvo in uživanje brez meje. Vse skupaj pa je tonilo v najhujšem moralnem močvirju. Tedaj pa so prišli Kristusovi učenci in so prinesli svetlo Luč. Spomnil se boš tudi dobe sv. Frančiška Asiškega, ko se je zdelo, da je svet i Cerkev nadvladal Antikrist. Pa je prišel ubogi Frančišek v halji in je potresel svet v temeljih. Ni imel ne bogastva, ne vojske in ne posvetne oblasti — premagal je svet z močjo svoje — ljubezni.

Tudi današnji čas vpije po apostolih, vpije po sv. Frančisku. Mar ni današnji čas v gospodarsko socialnem oziru bistveno podoben poganškemu Rimu, v moralnem oziru pa času pred sedem sto leti, ko je pridigal sv. Frančišek? Mislimo, da bi bilo vsako tozadevno dokazovanje odveč. Izpričuje to stanje že popolna duhovna neorientiranost in razbitost današnjega človeka. Civilizacija zmaguje nad kulturo. Človek išče utehe v kupičenju posvetnega blaga in se pri tem ne ozira na svojega brata. Duhovni razočaranci iščejo novega boga, ustanavljajo nove cerkve in si izmišljajo nove vere. Vsi pa, tudi tisti, ki smo ostali v občestvu Cerkve, pričakujemo, kdaj se bo kdo zdramil, se zanišil in si dejal, prešinjen odrešilnega spoznanja: »Moj Bog, dvanajstero let že sedim tu, zunaj pa besni Antikrist. Čemu sedim tu, po lastnem zveličanju hrepeneč, jaz samoljubeč?« Morda bi še takole premišljeval: »Glej, ne samo, da gledam le za svoje zveličanje in me usoda drugih duš ne briga, marveč mi je predvsem pri srcu moj telesni blagor, skrbi me le, kako notirajo moje delnice na borzah, kako uspevajo moje banke in livarne. Pošljem vas kot jag-njeta med volkove,« je dejal Učenik, jaz pa sedim le oddaleč, kjer me niti volče renčanje ne doseže, sedim v svoji lepi in udobno urejeni sobi, kvečjemu sedim v lepo obokani cerkvi ali v skrbno zaprti spovednici in čakam, da se vol-

kovi sami približajo. Lagodnost mojega telesa mi je več nego postava božja. Sebe ljubim bolj od neumrljivih duš svojih bratov, ujetih v volčja telesa.«

Tako sanjamo vedno znova in neprestano hrepenimo po apostolih in Frančiških, pa jih ni. Luči ni, odrešilne besede ni za nas, proletarce. Veliko nas je. Po predmestjih bivamo, v bližini tovarn, v rudarskih revirjih. Delamo in trpimo dušno in telesno, pa ne vemo, čemu. Nihče se nam ne približa z ljubeznivo besedo, tem bolj pa nas hruli. Zmerom nam jemljejo, našo kri pijejo, delijo nam pa le z pičlo merico. Gospodu ustvarjamo nebesa na zemlji, posmrtna zasmehljivo prepušča nam kot plačilo, ker sam ne veruje vanja. Od trpljenja in hrepenenja umiramo in se medsebojno trgamo, pa ni nikogar, ki bi slišal božji glas: »Pojdite med nje!«

Tak je vzduh v današnjem proletarskem svetu. In zato smo že vsi srečni, če kdo le zasana kakega svetega Boštjana. Gola legenda se nam zdi kot preokba, kot evangelij. V iskanju pravih poti, v neštetihih zablodah, ko rešujemo preobilico socialnih vprašanj, na priliko: kako omejiti bedo, kako odpraviti prostitucijo in pijančevanje, kako postopati z nezakonsko materjo, kako vzgajati mladino, kakšna oblika vladavine je najboljša, kako izvesti agrarno reformo itd. itd., stojimo tu in ne vemo, kaj bi. Stojimo in ne vemo, da je že nekdo odgovoril na vsa ta vprašanja, ko je rekel: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«

Ljubezni je treba, samo ljubezni in vsa socialna vprašanja bi bila rešena. V tem duhu in v tem smislu je pisana legenda o sv. Boštjanu.

*

Knjigo »Sveti Boštjan iz predmestja« je spisal nemški katoliški pisatelj Franc Herwig, na slovensko pa jo je prevel dr. P. Roman Tominec. Je lepo tiskarsko opremljena, nosi sliko pisatelja, čigar življenje in književno delovanje popisuje prevajavec v obsežnem predgovoru. Prevod je dober. Toplo priporočamo knjigo.

Na prodaj je knjiga v vseh ljubljanskih knjigarnah za ceno 24 Din za broširan in 34 Din za vezan izvod. Člani Krekove knjižnice so jo prejeli kot drugo letošnjo publikacijo. — E. Š.

V Poljski je sestavil maršal Pilsudski vlado močne roke. Poljska preživlja težke čase, ker jo smatrajo njeni prijatelji le za kupčijsko sredstvo.

Novice.

DOMAČE VESTI.

V soboto, 23. t. m., so romali rudarski romarji k Materi božji na Brezje.

Naši izseljenci iz Westfalske in Francije so posetili ta teden Slovenijo. Želimo, da bi odnesli iz domovine najboljše vtise in najlepše spomine.

Na Bledu je bil radi prisotnosti kralja in ministrskega predsednika živahen vrvež. Ljubljanski škof dr. Rožman je položil pred kraljem prisego, nadškof dr. Jeglič je bil v poslovljni avdijenci. Prišlo je tudi več bivših slovenskih politikov bivših strank.

V jugoslovanski delegaciji za sejo Društva narodov je kot delegat tudi dr. A. Gosar.

24. t. m. se je vršila v Zagrebu konferenca prvakov bivše Radičeve stranke, 50 po številu, ki jo je vodil bivši podpredsednik Kovačević. Razpravljali so o gospodarskih vprašanjih in sklenili začeti akcijo proti kmečkim nasprotnikom.

Radi velike brezposelnosti, ki vlada v Ameriki, se veliko število naših izseljencev vrača v domovino. Naši uradni organi zagotavljajo, da bodo storili vse potrebne korake in bodo šli našim izseljencem v vsakem pogledu na roko. Obenem bodo naši izseljeniški komisarji v Ameriki začeli z veliko propagando za vrnitev v domovino.

Seveda je to še premalo. Delavstvo pričakuje, da bodo merodajni faktorji preskrbeli tudi za kruh v domovini. Doma se namreč nič laže ne umira od lakote kot v tujini.

TUJE VESTI.

Madjarsko in ves svet so razburile vesti, da je prispel v Budimpešto Habsburžan Oton. Pa ni bilo nič!

Nekatere države, predvsem Nemčija, gredo na zasedanje Društva narodov z željo, da sprožijo tam vprašanje revizije mirovnih pogodb.

Anglija je očistila svoje indijske meje od nezadovoljnih plemen z bombami. Indijski podkralj napoveduje ostro postopanje proti nacionalistom. — Gandhi zahteva amnestijo za aretirance in indijski dominijon.

Po vseh državah se vrše vojaški manevri. Pacifisti obupujejo nad iskrenostjo diplomatov.

Pred italijanskim sodiščem stoji 60 Slovencev, 27 jih je ušlo, katerim so nprtili Italijani vse zločine, ki so se dogodili zadnje čase. Obeta se velik veleizdajniški proces, ki bo pa tajno obravnavan.

V Nemčiji je volilni boj na višku. Vse stranke se poslužujejo najtežjih kalibrov. Nacionalistične stranke naglašajo predvsem popravilo in korekturo mej, predvsem na vzhodu, in odpravo poljskega koridorja. Proti pričakovanju pa volilni boj ni združil desnice.

Razno.

Kako je organizirano delavstvo v Švici. Socialistična strokovna zveza 186 tisoč članov, Zveza švicarskih nameščen-skih društev 50.000 članov, Krščanska strokovna zveza 21.000 članov, Zveza evangelijskih delavcev in nameščenecv 6300 članov, Zveza prostih Švicarjev in delavcev 3300 članov; skupaj 267.700 članov. Tretja in četrta organizacija sta članici krščanske internacionale. Vsega delavstva in nameščenstva je 1.195.000, tako da je organiziranih le 22 odstotkov.

Čitaj „Delavsko Pravico“!

Dr. Krek Miha

javlja, da je odprl advokatsko pisarno v Ljubljani, Miklošičeva cesta 21, nova hiša Vzajemne zavarovalnice. — Telefon štev. 2912

RADIO

JOŽE MARKEŽ, JESENICE

Solidna postrežba. Dobi se tudi na obroke. Oglejte si stalno radio razstavo!

Pierre l' Ermitte:

37

Kako sem ubila svojega otroka

Dominik je poslušal s povešeno glavo in se bolesto smehljajal.

»Ljuba mamica, nič se ne vznemirjajte! Prav pravite, da so danes Presvesovi naši gostje, zato vam zagotavljam, da ne bom pozabil svojih dolžnosti, ki jih imam kot gospodar« — — —

»Samo kot gospodar?«

»Česa pa še hočete?«

»Česa hočem? Nič drugega kot da temeljito popraviš svoje nerazumljivo vedenje, ko smo bili zadnjikrat pri Presvesovih.«

»... To se pravi, naj bom ljubezniv z Lolito?«

»Kajpada! Le glej, da boš ljubezniv z njo! Zakaj pa ne bi bil? Kaj ti je revica storila?«

»Tudi glede tega se nič ne vznemirjajte — Obljubljam vam, da bom tudi z Lolito ljubezniv.«

»Ampak ne šele na ukaz!«

Dominik se je nasmehnil, ne da bi kaj odgovoril.

Takoj za tem je dal Crépier znamenje za odhod. Stari Crépier je bil res pogumen in vrl mornar. Bos in v rumeni kapi in obleki iz nepremočljivega platna je stal kakor morski bog Neptun sredi barke in se s svojimi drobnimi sivimi očmi oziral po obzoru.

»No, oče Crépier, vi ste se pa dobro napravili!«

»Da, da, gospa, za zdaj bo že! Kako pa bo drevi, se še ne ve!«

»Če bo morje kaj nagajalo, bomo čez noč kar tam ostali.«

»Kje pa?« smehljaje se vpraša Crépier.

Na žalostni pilierjski pečini, ki je kakor prednja straža stala sredi Oceana, res ni bilo misliti na kaj takega, ker ni bila drugača kot ozek greben, širok ravno 150, dolg pa 600 metrov. Na tem grebenu sta stala dva svetilnika in majhna trdnjavnica iz leta 1700. Ostalih par pedi, ki še molijo iz

morja, so same gole skaline, ki vanje neprenehoma butajo morski valovi.

Sem prihajajo izletniki, da si ogledajo enega najmočnejših francoskih svetilnikov, kadar odhajajo, je pa vsakemu nekako tesno pri srcu, ker ga prevzame pogled na samotnega in zapuščene granitnega čuvaja.

Barka je gladko plula.

Veter sicer ni bil posebno ugoden, vendar ni pihal proti jadrnici. Crépier je naravnal brod na desno od Pierre-Moine na odprto morje, zavil mimo čeri des Pères in rtiča de la Blanche in se nazadnje, ko je imel na levi Herbaudière, predal vetru, ki je gnal ladjico proti Pilierju, ki je bil videti od daleč kot oklopnica z dvema velikanskima jaboroma.

Dominik je pomagal Crépierju, skrbel, da so potniki udobno sedeli in z vsakim uljudno pregovoril kako besedo, kakor je bil obljubil materi. Posebno mnogo dela je imel pri izkreavanju, ki je bilo zelo težavno, in pri zajtrku, h kateremu so se vsi skupaj vsedli v neko skalno duplino in se ves čas veselo zabavali. Crépier je prinesel še nekaj školjk, ujec pa, ki se je kmalu seznanil s čuvajem na svetilniku, je privlekel velikega morskega raka jastoga in ga svečano pripravil z neko posebno omako iz olja, kisa, soli, popra, česna, gorčice in nekaj žličk starega konjaka. S svojim neutrudljivim jezikom pa je hotel zakriti žalost, ki je grizla Dominika in Lolito.

Lolita si je prizadevala, da bi bila videti vesela. Ko se je sama odpravila po otoku, je videla čuvajevega sina, ki se je igral z ljubko morsko grlico, ki ji je iz globoke rane na prsih curljala kri; deček jo je namreč ustrelil s puško. Uboga živalca je bila še živa, v očeh pa ji je bilo brati neizmerno bol in trpljenje, ki ga ni mogla nikomur razodeti. Ptica je prišla na ocbrežje, da se odpočije, neusmiljeni deček pa jo je sprejel s puško!... Ta prizor se je Loliti globoko zarezal v srce in ji ni hotel iz spomina.

Ali je naše žalostno življenje res samo telesno in duševno umiranje?

Oh, ali je strašna naša zemlja!

Lolito so pretresala nova vprašanja, ki so bila zelo težka za sedemnajstletno deklico.

Zadnjikrat je to pot z njim na izletu! Zato je skopo in bolesto hotelo izrabi vsak trenutek, ki ga je mogla prebiti pri njem.

Ni se menila ni za učevo blebetanje in za pogovore, ki sta jih imeli med seboj njena in Dominikova mati, in stari Crépier je zastoj razlagal, kako se najboljše lovijo ribe. Njene misli so tiho pa zvesto spremljale njega, ki ni maral za njo. Od daleč je hodila za njim, slišala vsako besedico, ki jo je izgovoril, še bolj pa ono, ki je ni izgovoril... Videla je njegove roke, ki so se mu včasih tresle, ko ji je česa ponudil, in njegove oči, ki se niso hotele ozreti nanjo, pa niso videle drugega kot njo — — —

Lolite ni morilo le njeno lastno trpljenje, marveč tudi Dominikovo.

Vendar je dvignila glavo, ko si je po končanem obedu prižgal ujec debelo angleško smotko in je dejal Crépier:

»Zdaj pa ni več nobenega dvoma, da bo danes še pošteno razsajal vihar! Poglejte!«

Pokazal je proti obzorju, kjer se je v daljavi prikazal okrogel oblak, ki se je čedalje bolj večal. »Meni se zdi tukaj prav prijazen!« pripomni ujec. »Bomo pa kar tu, dokler se vihar ne poleže. — Že jutraj sem videl, da se nekaj pripravlja, in sem vas tudi opozoril na to, kajne, gospod Dominik?« nadaljuje Crépier. »Veste, na vreme se človek nikdar ne sme zanesti, pri moji veri da ne!«

Ko so pili kavo, je solnce še lepo sijalo, a oblaki so se od vseh strani zbirali in se kupčili na nebu.

Počasi se je primajal še čuvaj svetilnika, ki se mu ni nikdar nikamor mudilo; roke je del v žepe, med črnimi zobmi pa je grizel staro leseno pipo.

V noirmoutrinskem narečju je nagovoril Crépierja in zdaj pa zdaj z glavo pokimal proti obzoru.

»Pravi,« je razlagal mornar, da je barometer pravkar strahovito padel, kar se le malokdaj zgodi.«